

Poliarizacija kaip politinės komunikacijos strategija. Lietuvos politikų diskursas socialiniame tinkle „Facebook“

Edvinas Šedeckis

Vytauto Didžiojo universitetas

Vytautas Magnus University

edvinas.sedeckis@protonmail.com

Santrauka. Straipsnyje analizuojama, kaip politinės komunikacijos transformacijos skaitmeninių medijų aplinkoje gali skatinti piliečių politinę poliarizaciją. Pastarųjų kelerių metų politiniai procesai Lietuvoje rodo, kad poliarizacija pasireiškia tiek oponuojančių partijų bei jų rinkėjų atžvilgiu, tiek tarpusavyje diskutuojant sveikatos, socialinės gerovės ir nacionalinio saugumo temomis. Tyrimo tikslas: išnagrinėti politikų pasitelktas strategijas visuomenės poliarizacijai didinti. Tyrimo objektas: poliarizacija kaip politinės komunikacijos strategija.

Darbą sudaro mokslinės literatūros apžvalga ir turinio analizė. Literatūros apžvalga atskleidė ryšį tarp skaitmeninių platformų plėtros ir visuomenės poliarizacijos. Nustatyta, kad socialiniai tinklai tapo vienu svarbiausių politinio turinio šaltinių, o šių tinklų algoritmai skatina filtrų burbulų formavimąsi bei dalijimąsi paviršutinišku, emociu turiniu, todėl atsiranda terpė politikams skleisti poliarizuojančias žinutes. Tyrimas parodė, kad kai kurių Lietuvos politikų komunikacijoje atsispindi afekto, elito ir masinę poliarizaciją galintys skatinti požymiai bei „mes prieš juos“ naratyvas. Pasitelkdami stiprias, dažniausiai neigiamas emocijas, jie siekia mobilizuoti savo auditoriją ir stiprinti priešpriešą su politiniais oponentais bei jų šalininkais.

Reikšminiai žodžiai: politinė komunikacija, politinė poliarizacija, socialiniai tinklai, afekto poliarizacija.

Polarisation As a Strategy of Political Communication. The Discourse of Lithuanian Politicians on Facebook

Abstract. The article examines how transformations in political communication within the digital media environment may contribute to the political polarisation of citizens. Recent political developments in Lithuania demonstrate that polarisation manifests not only in relations between opposing political parties and their supporters but also in public debates concerning health, social welfare, and security issues. The aim of the research is to analyse the strategies employed by politicians to intensify polarisation.

The study presents a review of academic literature and a content analysis. The literature review revealed a relationship between the expansion of digital platforms and increasing societal polarisation. The author of the article argues that social media has become one of the most important sources of political information, with its algorithms encouraging the formation of filter bubbles and the dissemination of superficial and emotionally charged content. This creates favourable conditions for politicians to spread polarising messages. The findings also indicate that the communication of certain Lithuanian politicians can be characterised as an affective, elite, and mass polarisation, containing a prominent “us versus them” narrative. By employing strong and predominantly negative emotions, those politicians seek to mobilise their audience and reinforce antagonism towards their political opponents and supporters.

Keywords: political communication, political polarisation, social networks, affective polarisation.

Received: 05/06/2026. **Accepted:** 30/06/2026.

Copyright © 2026 Edvinas Šedeckis. Published by the Martynas Mažvydas National Library of Lithuania. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

Ivadas

Visuomenėje socialinių medijų naudojimas jau paplitęs tarp įvairių amžiaus grupių, o kai kuriose valstybėse net 56 proc. gyventojų socialines medijas naudoja kaip pagrindinį naujienų šaltinį.¹ Šiuolaikinėje politinėje komunikacijoje socialinės medijos atlieka ypač svarbų vaidmenį ir kardinaliai keičia politinį diskursą – „X“, „Facebook“, „Instagram“ ir „TikTok“ jau tapo neišskiriamomis politinės komunikacijos dalimis.² Kadangi skirtingos socialinės medijos veikia aktyvumą, dėmesį ir finansinį pelną auginančių algoritmų principu, natūraliai išryškėja į stiprias emocijas apeliuojančio turinio plitimas, potencialiai galintis privesti prie ideologinių nesutarimų ir poliarizacijos tarp socialines medijas naudojančių žmonių grupių.³ Nuo 2020 m. ryškėjanti politinė situacija Lietuvoje parodė, kad poliarizacija neapsiriboja tik susiskaldymu tarp tradicinės kairės ir dešinės politinės ašies, tačiau kyla ir visuomenės nesutarimų dėl tinkamo socialinių, sveikatos ir saugumo krizių valdymo metodų, daugėja emociškai stiprius ir ideologiškai radikalius pasisakymus skaitmeninėje erdvėje skelbiančių politikų. Nepaisant šių išvardytų aspektų ir daugybės užsienio mokslinių tyrimų apie visuomenės poliarizaciją galinčią skatinti politinę komunikaciją, ši tema dar nėra pakankamai išgildyta Lietuvos kontekste, tad šio straipsnio tikslas – išnagrinėti, kokias komunikacijos strategijas politiniai veikėjai pasitelkia siekdami didinti visuomenės poliarizaciją. Tikslui įgyvendinti iškelti šie uždaviniai: 1) išnagrinėti teorinę poliarizacijos sampratą atsižvelgiant į besikeičiantį politinės komunikacijos kontekstą, kanalus ir naujas bendravimo skaitmeninėje erdvėje formas; 2) remiantis moksline literatūra, aptarti visuomenės poliarizacijos reiškinį pasaulyje ir Lietuvoje; 3) identifikuoti Lietuvos politinius veikėjus, pasitelkiančius poliarizaciją kaip politinės komunikacijos įrankį; 4) ištirti užfiksuotus praktinius poliarizacijos kaip politinės komunikacijos strategijos įgyvendinimo požymius remiantis darbe sudarytu teoriniu modeliu; 5) įvertinti, ar Lietuvos politikai išnaudoja visą prieinamų skaitmeninių technologijų potencialą skleidami visuomenės poliarizaciją skatinantį turinį.

Straipsnį sudaro trys teorinės ir viena empirinė dalis. Pirmoje dalyje pristatomos politinės komunikacijos transformacijos, apžvelgiami šiuolaikiniai skaitmeninio turinio formatai, kanalai bei turinio pertekliaus fenomenas. Antroje dalyje analizuojama, kaip formuojasi asmens politinė tapatybė emocijų pripildytoje socialinių medijų erdvėje. Trečioje dalyje pristatoma visuomenės poliarizacijos sąvoka, politinę poliarizaciją lemiantys veiksniai ir jau užfiksuoti jos atvejai pasauliniu mastu. Ketvirtoje dalyje, pasitelkiant darbo teorinį modelį, analizuojami Lietuvos politikų „Facebook“ skelbti įrašai, kuriuose komentuojamos su 2025 m. gruodį pateiktomis LRT įstatymo pataisomis susijusios visuomenės, politikų ir nacionalinio transliuotojo reakcijos bei veiklos. Ši tematika analizei pasirinkta todėl, kad tiek Seimo nariai, tiek rinkėjai demonstruoja stipriai išsiskiriančias nuomones dėl nacionalinio transliuotojo turinio skaidrumo bei politinio šališkumo, o tai sukuria terpę politikams dalytis auditorijų susipriešinimą skatinančiu turiniu. Straipsnio pabaigoje pateikiamos išvados.

1. Perėjimas iš tradicinės į interaktyvią ir personalizuotą skaitmeninę mediją

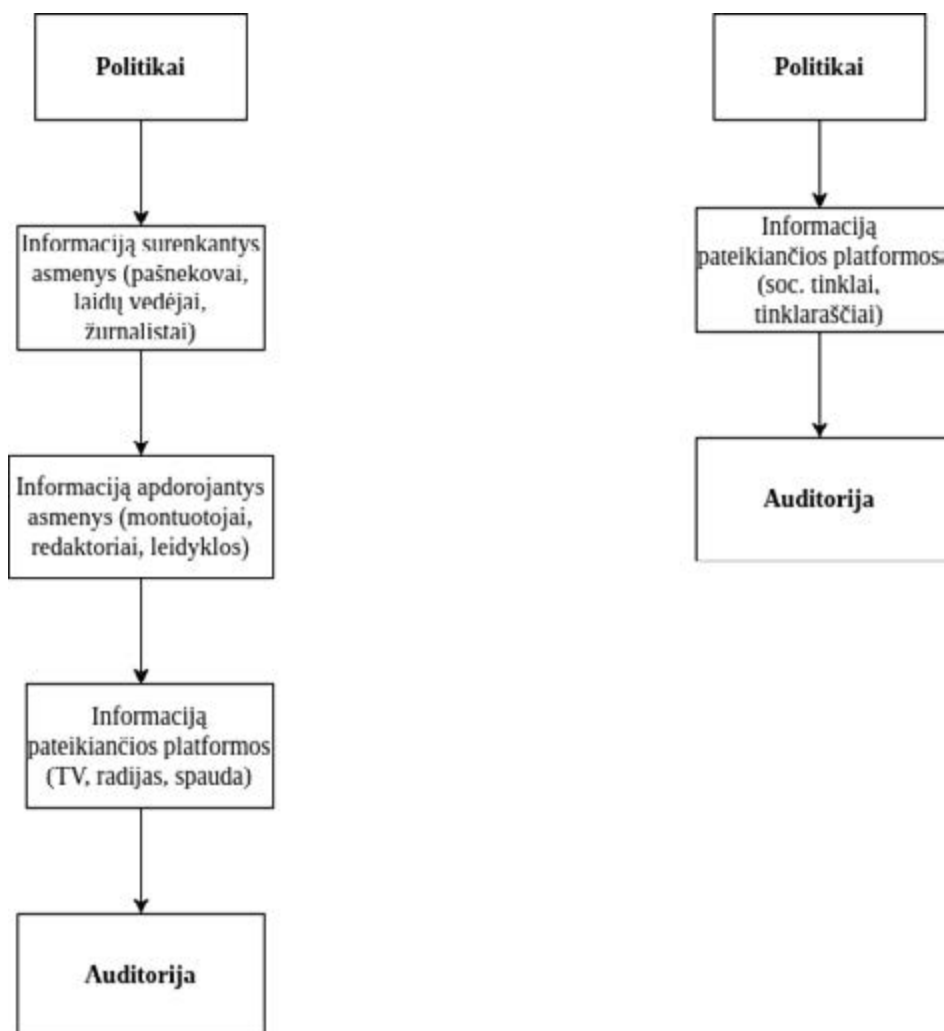
Moksliniuose darbuose istoriniai politinės komunikacijos pokyčiai yra siejami su technologijų plėtra. Politinės komunikacijos istorijos raida gali būti skirstoma į keturias eras: tradicinę (XIX a. pabaiga – XX a. 7-asis dešimtmetis), profesionalizacijos ir mediatizacijos (1980–2000 m.), skaitmeninę (nuo 2000 m. iki dabar) bei platformų (nuo 2010 m. iki dabar) komunikacijos eras. S. Papathanassopoulos ir I. Giannouli teigimu, skaitmeninės komunikacijos eroje visuomenė tapo interaktyvi, t. y. ėmė pati aktyviai kurti

¹ Quétier-Parent, S.; Lamotte, D.; Gallard, M. Elections & social media: the battle against disinformation and trust issues. *Ipsos.com*, 2023 m. lapkričio 7 d. Prieiga per internetą: <https://www.ipsos.com/en/elections-social-media-battle-against-disinformation-and-trust-issues/> [žiūrėta 2026-05-01].

² Papathanassopoulos, S.; Giannouli, I. Political Communication in the Age of Platforms. *Encyclopedia*, Vol. 5(2), 2025, p. 3.

³ Brady, W. J.; Wills, J. A.; Jost, J. T.; Tucker, J. A.; Van Bavel, J. J. Emotion shapes the diffusion of moralized content in social networks. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, Vol. 114(28), 2017, p. 1.

ir platinti politinį turinį, be to, ryškėjo visuomenės fragmentacija ir personalizacija pagal interesus ir pažiūras, o socialiniai tinklai pagal algoritmus asmeniškai kiekvienam ėmė pritaikyti ir pateikti turinį. Platformų erai, kuri persidengia su skaitmeninės komunikacijos era, būdingas tam tikrų platformų, pvz., „Facebook“, „YouTube“, „X“ ir kt., dominavimas – šios platformos kontroliuoja atvaizduojamą informaciją, o jų algoritmai diktuoja, ką mato kiekvienas naudotojas, be to, ima ryškėti apeliavimas į auditorijų emocijas, dezinformacijos plitimas.⁴ Mokslinėje literatūroje pabrėžiama, kad internetui populiarėjant ir vis daugiau papildant tradicinę žiniasklaidą, ėmė ryškėti hiperpersonalizuoto naršymo istorija, įpročiais ir socialinėmis sąsajomis pagrįsto turinio paplitimas. E. Pariseris teigia, kad internetas kardinaliai pakeitė naujienų pasaulį pašalindamas tarpininkus (žr. 1 pav.), t. y. žinios nebėra pateikiamos tiesiog tam tikrame tarpininkaujančiame žurnale ar kanale – jas galima gauti tiesiai iš dominančio šaltinio.⁵ Mokslininko teigimu, viena vertus, ši sistema atrodo pozityviai demokratijos atžvilgiu, kadangi naujienos skaitytojus pasiekia tiesiogiai, tačiau kita vertus, platformos kaip „Google“ ar „Facebook“ pačios tampa gigantiškais, galingais tarpininkais. E. Pariseris įvardija problemą: nors personalizuotas informacijos sklaidos kanalas suteikia patogesnę, galimai malonesnę skaitymo patirtį, kyla rizika, jog skaitytojas praleis aktualias žinias, nes vietoj jų naudotojo paskyra bus perpildyta kita algoritmo parinkta informacija.

1 pav. Politikų viešų pasisakymų kelio iki auditorijos schema pagal E. Pariserio (2011) teoriją: kairėje – tradicinėje žiniasklaidoje, dešinėje – interaktyviojoje internetinėje erdvėje

⁴ Papathanassopoulos, S.; Giannouli, I. Political Communication in the Age of Platforms, p. 3–5.

⁵ Pariser, E. The Filter Bubble. *Academia.edu*, 2011. Prieiga per internetą: https://www.academia.edu/34426834/The_Filter_Bubble_Eli_Pariser [žiūrėta 2026-03-15].

Pastaruosius keletą dešimtmečių augant skaitmeninių medijų populiarumui, didėja politologų susidomėjimas internetinėje erdvėje pateikiamos informacijos kokybe, pertekliumi bei padariniais visuomenei. Mokslininkai atstovaudami rinkos ir visuomenės tyrimų bendrovei „Ipsos“ kartu su UNESCO atliko visuomenės elgesio tyrimą prieš 2024 m. rinkimus 16 valstybių.⁶ Šioje apklausoje atsispindi plataus skaitmeninio turinio paplitimo fenomenas – net 56 proc. interneto naudotojų JAV, Ukrainoje, Meksikoje, Austrijoje, Rumunijoje ir kt. naudoja socialinius tinklus („Facebook“, „X“ „YouTube“ ir t. t.) kaip pagrindinį naujienų šaltinį, 68 proc. apklaustųjų išreiškia nuomonę, kad iš visų kanalų dezinformacija labiausiai plinta socialiniuose tinkluose, o net 87 proc. išreiškia nerimą dėl minėtų tinklų įtakos dezinformacijos plitimui prieš artėjančius rinkimus. Taip pat akcentuojama socialiniuose tinkluose plintanti neapykantos kalba ir nurodoma, kad atitinkamai 88 proc. bei 90 proc. respondentų mano, jog valdžios ir reguliavimo institucijos arba patys socialiniai tinklai turėtų spręsti dėl neapykantos kalbos plitimo.⁷ Apklausos rezultatai ne tik signalizuoja, kad visuomenė suvartoja ypač daug skaitmeninėse medijose pateikiamo turinio, bet ir įžvelgia menką šio turinio kokybę bei galimą to įtaką politiniams procesams.

J. Januškevičiūtės teigimu, Lietuvoje pastebimos pamažu besikeičiančios piliečių nuotaikos dėl socialinių medijų demokratinio potencialo: šios medijos suteikia galimybę interaktyviai dalyvauti politiniame diskurse ir matyti nenutrūkstamą politinių naujienų srautą, kas teoriškai gali piliečiams suteikti lygias teises ir galimybes dalyvauti demokratinuose procesuose.⁸ Deja, matoma, jog vyksta atvirkštinis procesas – socialinių medijų algoritmas selektyviu būdu atrenka politines naujienas pagal personalizuotą modelį, todėl formuojasi nauji reiškiniai, žinomi kaip informaciniai šuliniai ir filtro burbulai. Selektyvus informacijos suvokimas laikomas esminiu kognityvinio disonanso teorijos aspektu, o pats kognityvinis disonansas apibrėžiamas kaip žmogaus polinkis ieškoti informacijos, atitinkančios jo įsitikinimus, ir vengti jo įsitikinimams prieštaraujančios informacijos.⁹ Kognityvinis disonansas dar išsamiau apibūdinamas kaip psichologinės įtampos būseną, kuri gali atsirasti, kai asmuo susiduria su informacija, kuri neatitinka kitų aspektų (pvz., rūkalius, susidūręs su informacija apie rūkymo pavojus, gali patirti disonansą). Kadangi psichologinė įtampa kelia diskomfortą, žmogus natūraliai siekia jos išvengti ir nuosekliai vartoja įtampos nesukeliantį turinį bei vengia situacijų, kuriose susidurtų su kognityvinį disonansą stiprinančia informacija. Praktiniame socialinių tinklų naudojimo kontekste tai reiškia, kad žmonėms vengiant tam tikro jiems nemalonaus, priešiško ar tiesiog neįdomaus turinio, personalizuotas turinio atrinkimo algoritmas dar stipriau išfiltruoja kognityvinį disonansą galinčią sukelti informaciją bei pateikia tik naudotojui malonų ir jo interesus atitinkantį turinį.

Kalbant apie konkrečius turinio formatus, tarp šiuolaikinių komunikacijos platformų dominuoja vaizdinio pagrindo komunikacijos platformos bei jose skelbiama vaizdinė, o ne tekstinė informacija.¹⁰ Šio formato unikalumas slypi programėlėse prieinamuose redagavimo ir patobulinimo įrankiuose. Šios galimybės leidžia greitai ir lengvai kurti turinį, kuris tuo pat metu yra išskirtinis ir lengvai žiūrėjimas. Be to, išskirtiniausias šių trumpų vaizdo įrašų formato bruožas – vertikalus vaizdas vietoje įprasto horizontalaus vaizdo.¹¹

Kita nauja ir daug diskusijų socialinėje, politinėje ir akademinėje erdvėje sulaukianti tema – generatyvinis dirbtinis intelektas ir potencialios neigatyvios jo panaudojimo galimybės bei padariniai. Nors dirbtinio intelekto sąvoka¹² bei neuroninių tinklų ir mašininio mokymosi sistemos egzistuoja ir yra tobulinamos

⁶ Quétier-Parent, S.; Lamotte, D.; Gallard, M. Elections & social media: the battle against disinformation and trust issues.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Januškevičiūtė, J. Informacinių šulinių ir filtro burbulų socialinėse medijose keliamos grėsmės politinių naujienų gavimo procesui. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2022.

⁹ Bardin, B.; Vidal, P.; Facca, L.; Dumas, R.; Perrissol, S. The Effect of Information Quality Evaluation on Selective Exposure in Informational Cognitive Dissonance: The Role of Information Novelty. *International Review of Social Psychology*, 2018, Vol. 31(1), p. 11–12.

¹⁰ Ganev, K. New Content Formats in Digital Communications. *Проблеми На Постмодерността*, 2023, Vol. 13(3), p. 332–340.

¹¹ *Ibidem*, p. 332–340.

¹² Jebara, T. Machine Learning: Discriminative and Generative. *Archive.org*, 2004. Prieiga per internetą: <https://archive.org/details/machinelearningd0000jeba> [žiūrėta 2026-05-01].

jau ilgą laiką¹³, generatyvinį dirbtinį intelektą ir jo įrankius masiškai išpopuliarino „OpenAI“ kompanijos 2022 m. lapkritį pristatytas „ChatGPT“ įrankis, kuris suteikia galimybę kurti sunkiai nuo tikrų atskiriamus sintetinius tekstus, vaizdus bei garso ir vaizdo įrašus, todėl tai gali kelti reikšmingą grėsmę demokratiniam procesams, mokslo patikimumui ir visuomenės pasitikėjimui matoma medžiaga. Lopez-Borrull ir Lopezosa teigia, kad generatyvinį dirbtinį intelektą galima pasitelkti tiek nepatikimo turinio socialiniuose tinkluose kūrybai, tiek atpažinimui, bei pabrėžia nuo 2016 m. JAV prezidento rinkimų pasauliniu mastu stipriai suaktyvėjusį netikrų naujienų plitimo žiniasklaidoje fenomeną, kuris tik stiprėja ir įgauna naujas formas įvairių politinių rinkimų bei Rusijos–Ukrainos ir Izraelio–Palestinos karinių konfliktų kontekstuose¹⁴. Todėl galima išvelgti dvi šios technologijos puses: viena vertus, generatyvinis dirbtinis intelektas gali atpažinti ir automatiškai blokuoti dezinformaciją, kita vertus, pasaulinio socialinių tinklų populiarumo ir geopolitinės įtampos kontekstuose, jis gali dar labiau paspartinti dezinformacijos sklaidą.

Remiantis mokslinėje literatūroje pateiktomis išvalgomis apie šiuolaikinėje politinėje komunikacijoje naudojamas skaitmenines technologijas ir produktus, galima išskirti kardinaliai turinio vartojimą pakeitusius elementus ir apibendrinti, jog šiuolaikinių socialinių medijų naudotojai iš dalies yra mažiau kantrūs, siekia gauti turinį bet kur ir bet kada, kaip rodo dominuojantis vertikalus turinio formatas, pritaikytas būtent sparčiam vaizdinės medžiagos stebėjimui vos išsitraukus telefoną iš kišenės. Be to, tikėtina, kad didžiuliai informacijos kiekiai kelia grėsmę politinei komunikacijai, todėl gali kilti klausimas, ar asmenys vis dažniau politinius sprendimus atlieka remdamiesi staigiai ir paviršutiniškai suformuota nuomone peržiūrėjus trumpą įrašą, ar jų sprendimai ir požiūriai išlieka racionalūs, pagrįsti konkrečia ideologija ir faktais. Šis aspektas bus nuodugniau išnagrinėtas tolesnėje – antroje – mokslinės literatūros apžvalgos dalyje.

2. Politinės tapatybės formavimasis. Emocijų kupinas turinys

Jau XX a. vidurio moksliniai darbai parodė, kad politinė tapatybė formuojasi kaip ilgalaikė, stabili asmens savybė. Teigiama, kad formuojantis individo pažiūroms esminę įtaką daro šie veiksniai: požiūris į vietines problemas, spaudimas iš artimų grupių, charakterio bruožai, šeimos politinė istorija ir įtaka ir kt.¹⁵ Politiniam identitetui būdingas šališkumas ir subjektyvumas, o piliečiai yra linkę suformuoti ilgalaikius lojalius santykius su savo palaikomomis politinėmis partijomis, todėl tai atsispindi ir apklausose, kai po keleto metų iš naujo apklausus respondentus jų nuomonės apie „savas“ partijas išlieka tokios pačios.¹⁶ Moksliniuose darbuose pažymima, jog nors politinė tapatybė ir gali būti paveikta atsiradus tam tikriems naujiems kontekstams, daugiausia išlieka stabili visą individo gyvenimą.¹⁷

S. Dvir-Gvirsman aiškina, kad žmonės sistemingai renkasi su jų politine tapatybe sutampančią informaciją, jos tvirtiau laikosi sulaukę kritikos ir vengia kitokios nuomonės, o visus šiuos žmonių elgesio aspektus dar labiau sustiprina socialinės medijos.¹⁸ Tai iš esmės patvirtina jau šio straipsnio pirmame skyriuje apžvelgtą kognityvinio disonanso teoriją.¹⁹

¹³ Bergin, N.; Huang, A.; Ravinutala, A.; Shrimali, R.; Bamidele, T.; Mortier, S.; Romero Palma, C.; Varanasi, P.; Klaers, C.; Orzechowski, L.; Sobolewski, R.; Dichotomies. *Deloitte.com*, 2023. Prieiga per internetą: <https://www.deloitte.com/content/dam/assets-zone3/us/en/docs/services/consulting/2024/us-gen-ai-dichotomies.pdf> [žiūrėta 2026-05-01].

¹⁴ López-Borrull, A.; Lopezosa, C. Mapping the Impact of Generative AI on Disinformation: Insights from a Scoping Review. *Publications*, 2025, Vol. 13(3), p. 33.

¹⁵ Campbell, A.; Converse, P.; Miller, W.; Stokes, D. *The American Voter*. Chicago: The University of Chicago Press, 1960, p. 35.

¹⁶ Green, D.; Palmquist, B.; Schickler, E. *Partisan Hearts and Minds: Political Parties and the Social Identities of Voters*. New Haven: Yale University Press, 2022, p. 204–230.

¹⁷ Sears, D. O.; Funk, C. L. Evidence of the Long-Term Persistence of Adults' Political Predispositions. *The Journal of Politics*, 1999, Vol. 61(1), p. 1–28.

¹⁸ Dvir-Gvirsman, S. Political social identity and selective exposure. *Media Psychology*, 2018, Vol. 22(6), p. 1–23.

¹⁹ Bardin, B.; Vidal, P.; Facca, L.; Dumas, R.; Perrissol, S. The Effect of Information Quality Evaluation on Selective Exposure in Informational Cognitive Dissonance: The Role of Information Novelty, p. 21.

Mokslinėje literatūroje užfiksuota, kad didesnis politinis aktyvumas socialinėse medijose sumažino rasiinę neapykantą tarp liberalų, tačiau ne tarp konservatorių ar nepriklausomų rinkėjų.²⁰ Tyrimuose yra patvirtintas itin stiprus ryšys tarp konservatyvių pažiūrų ir rasine neapykanta pasižymintio turinio socialinėse medijose. Be to, I. Hawkinsas pabrėžia, kad politinė tapatybė daro reikšmingą įtaką individo socialinių tinklų pasirinkimui ir nurodo, jog socialiniai tinklai vis dažniau naudojami kaip įrankis ir alternatyvusis informacijos šaltinis bei tarp kraštutinių dešiniųjų pažiūrų grupių yra laikomi patikimais.

Moksliniuose tyrimuose nurodoma, kad emocijos – ypač pyktis ir baimė, kone labiausiai veikia formuojantis individų socialinėms ir politinėms tapatybėms. Huddy ir Mackie teigimu, asmens charakteris turi reikšmingą įtaką jo politinėms pažiūroms, pvz., asmenys, pasižymintys griežtu charakteriu, yra linkę laikytis išankstinių nusistatymų, netoleruoja išskirtinumo, seka stiprius lyderius ir žavisi jėga, todėl natūraliai linkę laikytis nusistovėjusių, tradicinių vertybių (konvencionalizmo). Autoriai taip pat teigia, jog individai, pasižymintys agresyvia autoritarine asmenybe, yra linkę palaikyti ekstremalias politines ideologijas tiek politinėje kairėje (komunizmą)²¹, tiek politinėje dešinėje (fašizmą).²²

Remiantis aptartais moksliniais darbais, akivaizdu, kad žmogaus prigimtinės ir įgytos charakterio savybės bei jomis paremtos emocijos ir reakcijos daro įtaką tiek socialinei ir politinei tapatybei, tiek bendram politiniam aktyvumui. Kadangi socialiniai tinklai palengvina galimybę dalytis turiniu ir mintimis, galima daryti prielaidą, kad socialiniuose tinkluose pasidalytos emocijos taip pat paveikia naudotojus politiškai. F. van Leeuwenas ir M. B. Petersenas²³ dalijasi itin specifinėmis įžvalgomis: individai, labiau linkę į neigiamas emocijas, pvz., pyktį, baimę ar pasišlykštėjimą, dažniau demonstruoja konservatyvias politines vertybes. Mokslinėje literatūroje dar nurodoma, kad autoriui dalijantis moralinėmis-emocinėmis žinutėmis socialinėse medijose jis politiškai oponuojančios grupės suvokiamas kaip siauresnių pažiūrų asmuo, kurį mažiau verta įtraukti į politines diskusijas.²⁴

W. Brady et. al. fokusuodamiesi į „X“ (tuo metu – „Twitter“) socialinio tinklo auditoriją ištyrė emocijų vaidmenį moralizuojančio turinio socialinėse medijose sklaidoje, pasirinkdami tris Amerikos populiaciją poliarizuojančias temas: ginklų kontrolę, tos pačios lyties santuokas ir klimato kaitą.²⁵ Pateikti rezultatai demonstruoja kritiškai svarbų emocijų vaidmenį skleidžiant moralizuojantį turinį socialiniuose tinkluose, todėl autoriai priėjo prie išvados, jog tikėtina, kad politikai, bendruomenių lyderių ir socialinių judėjimų organizatoriai dalijasi tiek pozityviomis, tiek neigatyviomis emocijomis norėdami padidinti žinučių matomumą bei paskatinti tam tikrų normų nusistovėjimą. W. Brady et. al. taip pat nustatė, kad emocingas, moralizuojantis turinys socialinėse medijose labiau plinta grupių viduje, o ne iš grupės į grupę, o tai gali paaiškinti didėjančią poliarizaciją tarp liberalų ir konservatorių Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Kaip aptariama moksliniuose darbuose, emocijų kupinas diskursas skaitmeninėse medijose formuoja ir stiprina tam tikras politines pažiūras ir elgesį, o tai gali neišvengiamai privesti prie stambesnių, specifinių kategorijų priskiriamų reiškinių formavimosi. Teigiama, jog visa politika ir politinės ideologijos priklauso nuo emocijų, o piliečiams pajutus baimės jausmą kyla tokios kolektyvinės tapatybės kaip nacionalizmas, populizmas ir natyvizmas. Ch. Lorenzas išskiria konkrečias emocijas ir jų sąsają su šiomis tapatybėmis: etninis nacionalizmas formuoja tautos didybės ir nacionalinių vertybių išsaugojimo

²⁰ Hawkins, I.; Saleem, M. How social media use, political identity, and racial resentment affect perceptions of reverse racism in the United States. *Computers in Human Behavior*, 2022, Vol. 34, p. 1.

²¹ Mackie, D. M.; Devos, T.; Smith, E. R. Intergroup emotions: Explaining offensive action tendencies in an intergroup context. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2000, Vol. 79(4), p. 602–616.

²² Huddy, L.; Sears, D. O.; Levy, J. S. From Group Identity to Political Cohesion and Commitment. In: *The Oxford Handbook of Political Psychology*. New York: Oxford University Press, 2013, p. 737–773.

²³ van Leeuwen, F.; Petersen, M. B. Emotions in Politics. In: *The Oxford Handbook of Evolution and the Emotions*. New York: Oxford University Press, 2024, p. 607–621.

²⁴ Brady, W. J.; Van Bavel, J. J. Social identity shapes antecedents and functional outcomes of moral emotion expression. *Journal of Experimental Psychology: General*, 2025, p. 14.

²⁵ Brady, W. J.; Wills, J. A.; Jost, J. T.; Tucker, J. A.; Van Bavel, J. J. Emotion shapes the diffusion of moralized content in social networks.

sentimentus, populizmas remiasi „paprastų žmonių“ pykčiu prieš elitą, o natyvizmas skatina baimę dėl svetimšalių ir pyktį dėl kultūrinės išdavystės.²⁶

Remdamiesi šiomis išvalgomis, galėtume teigti, jog ne visos platformos vienodai skatina stiprių emocijų ir nuostatų formavimąsi, todėl ryškėja platformų ir jų auditorijų fragmentacija internetinėje erdvėje. Samprotaujama, kad fragmentuota komunikacijų sistema gali neigiamai paveikti sveiką demokratinę santvarką, tačiau nereikėtų manyti, kad internetinės platformos yra blogis – priešingai, „Twitter“ ir „Facebook“ platformos, nors ir kelia iššūkių, bet teigiamai veikia demokratiją²⁷. Tačiau kituose moksliniuose straipsniuose galime aptikti ne tokių pozityvių išvalgų apie fragmentacijos paveiktus socialinius tinklus. Pavyzdžiui, Z. Laubo straipsnyje pateikiami duomenys demonstruoja sąsajas tarp neapykantos kalbos sklaidos socialiniuose tinkluose ir pasaulinių išpuolių prieš mažumas, įskaitant masinius susišaudymus, egzekucijas ir etninį valymą²⁸. Z. Laubas mini ir Lietuvai artimesnį kontekstą – daugėjant prieš pabėgėlius nukreiptų kraštutinės dešinės „Alternatyva Vokietijai“ (AfD) partijos žinučių „Facebook“ platformoje, gausėja ir gyvų išpuolių prieš pabėgėlius. M. Mutascu, C. Strango ir C. Turcu teigia, kad JAV ekonominio nesaugumo ir rasinės diskriminacijos veiksniai skatina politinės dešinės populizmą, Vokietijoje didelė pabėgėlių koncentracija tam tikrame regione veda prie dešiniųjų partijų populiarumo, o Šveicarijoje ir Prancūzijoje taip pat apžvelgiama koreliacija tarp nusistatymo prieš imigrantus ir kraštutinės politinės dešinės populiarumo²⁹.

Kaip matome, aptartos stiprios emocijos formuoja tam tikrą, dažniausiai radikalų politinį identitetą, o šis identitetas priveda prie kolektyvinių tapatybių ir suradikalėjusių žmonių grupių susiformavimo tiek skaitmeninėje, tiek gyvoje erdvėje. Susidaro terpė politikams tikslingai orientuotis į specifines rinkėjų grupes, skleisti naratyvą savo naudai ir populiarumui didinti. Galutinis to rezultatas gali būti laikomas poliarizacija – reiškiniu, politiniame kontekste pirmą kartą paminėtu Didžiojoje Britanijoje 1862 m., apibrėžiant susipriešinimą tarp skirtingų politinių stovyklų³⁰.

3. Visuomenės poliarizacijos samprata ir požymiai

Poliarizacija kaip sąvoka politiniame kontekste egzistuoja jau ilgą laiką ir kaip reiškinys yra pastebima daugelyje šalių. Dabartiniame geopolitiniame ir technologiniame kontekste poliarizacija įgauna vis svarbesnį vaidmenį, o tai natūraliai didina visuomenės susirūpinimą. Iš poliarizacijos sąvokos reikšmės bei ištakų galima daryti prielaidą, kad poliarizacijos reiškinys aplinkoje didina netolerancijos ir konfliktų riziką. A. Schedleris pabrėžia, jog poliarizuotos politinės grupės ima priešingoje pusėje išvelgti grėsmę, kitokį požiūrį turinčius asmenis ima matyti kaip demokratijos priešus.³¹

Poliarizacija yra sudėtingas ir kompleksinis reiškinys, todėl ji moksliskai neretai skirstoma į tris tarpusavyje susijusius tipus: *elito*, *masinę* ir *afekto* poliarizaciją. Elito poliarizacijos sąvoka vartojama apibrėžiant poliarizaciją tarp valdančiųjų ir opozicijos partijų.³² Masinė poliarizacija reiškiasi visuomenės pasidalijimu į grupes, kurios pasižymi unikaliomis vertybėmis, pažiūromis ir elgesiu.³³ Elito poliarizaci-

²⁶ Lorenz, C. “You Feel Me Bro?” The Role of Emotions in the Construction of Collective Identities in Populism, Nativism, and Ethnic Nationalism. In: *Claiming the People's Past*. Cambridge: Cambridge University Press, 2024, p. 267–287.

²⁷ Sunstein, C. R. *#Republic: Divided Democracy in the Age of Social Media*. Princeton: Princeton University Press, 2018, p. 252–262.

²⁸ Laub, Z. Hate Speech on Social Media: Global Comparisons. *Cfr.org*, 2019 m. birželio 7 d. Prieiga per internetą: <https://www.cfr.org/background/hate-speech-social-media-global-comparisons> [žiūrėta 2026-03-15].

²⁹ Mutascu, M.; Strango, C.; Turcu, C. Online social media and populism in Europe. *European Journal of Political Economy*, 2025, Vol. 86, p. 1–5.

³⁰ Schedler, A. Rethinking Political Polarization. *Political Science Quarterly*, 2023, Vol. 138, Issue 3, p. 335–359.

³¹ *Ibidem*.

³² Baldassarri, D.; Gelman, A. Partisans without Constraint: Political Polarization and Trends in American Public Opinion. *American Journal of Sociology*, 2008, Vol. 114(2), p. 408–446.

³³ Iyengar, S.; Lelkes, Y.; Levendusky, M.; Malhotra, N.; Westwood, S. J. *The Origins and Consequences of Affective Polarization in the United States*, 2018 m. gruodžio 10 d. Prieiga per internetą: <https://www.annualreviews.org/content/journals/10.1146/annurev-polisci-051117-073034/> [žiūrėta 2026-05-30].

jos reiškinys puikiai atspindi JAV politinėje sistemoje – elito poliarizacija JAV gali būti suvokiama kaip varomoji jėga, kuri augdama turi šansų paveikti masinę poliarizaciją, todėl rinkėjai aiškiau identifikuos jų pažiūroms atstovaujančias partijas.³⁴ Tai reiškia, kad ši varomoji jėga prisideda prie masinės poliarizacijos vystymo. 2023 m. „Carnegie Endowment“ tyrime išanalizuota visuomenės poliarizacijos būseną atsižvelgiant į politinę padėtį JAV, Turkijoje ir Venesueloje bei prieita prie išvadų, kad poliarizacija gali skatinti neigiamą įtaką demokratijai; tyrime pabrėžiamas ryškėjantis afekto poliarizacijos fenomenas, kai JAV piliečiai jaučiasi priešiški ne tiesiog oponuojančios partijos ideologijai, bet ir dėl giliai įsišaknijusių emocinių ir moralinių priežasčių nemėgsta kitą partiją ir ideologiją palaikančių asmenų.³⁵

Aptariant poliarizaciją Lietuvos kontekste, užfiksuota, jog tarp rinkėjų komentarų socialiniuose tinkluose poliarizacija pasireiškia stipriomis emocijomis (pykčiu, panieka, nerimu, baime ir kt.); be to, žmonės šias stipriai poliarizuojančias emocijas yra linkę nukreipti prieš palaikomų politikų oponentus, valdančiąją daugumą, socialines mažumas, „Vakarų pasaulį“.³⁶

Kitų Europos valstybių kontekste poliarizacija tarp politinių partijų bei jų elektorato neretai pasireiškia požiūriu į aplinkosaugą bei migraciją. Tarp Suomijos politinio elito 2012–2017 m. užfiksuota reikšmingai padidėjusi poliarizacija: kraštutinės dešinės populistinė „Suomių“ partija per šį periodą dar labiau sugriežtino savo poziciją prieš migrantus, o migraciją palaikanti „Žaliosios lygos“ partija ėmė dar stipriau demonstruoti palaikymą migrantams.³⁷ O Vokietijoje sparčiai auga kraštutinės dešinės partijos „Alternatyva Vokietijai“ populiarumas šios partijos atstovams fokusuojantis į tokias temas kaip imigracijos pažabojimas, nacionalinio identiteto stiprinimas ir euroskepticizmas.³⁸

Visuomenės poliarizacijos raidą ir kertinius augimo taškus galima sieti su istoriniais įvykiais, naujų socialinių tinklų atsiradimu, politinėmis aktualijomis ir socialinėmis bei sveikatos krizėmis. Mokslinėje literatūroje nurodoma, jog konservatyvių pažiūrų JAV piliečiai linkę gauti naujienas iš konservatyvių šaltinių, pvz., „Fox News“ ar „Wall Street Journal“, o liberalių pažiūrų piliečiai atitinkamai vengia būtent šių konkrečių naujienų šaltinių ir renkasi savuosius.³⁹ Be to, C. Sunsteinas apžvelgia ir informacijos pertekliaus įtaką visuomenės poliarizacijai: kadangi įvairiausių šaltinių, kanalų, temų ir nuomonių daugėja, žmonės, stengdamiesi pabėgti nuo „triukšmo“, nori išfiltruoti aktualijas būtent sau, todėl jie savo socialinėse paskyrose ima matyti stipriai kuruotą, t. y. būtent tokį, kokį patys nori matyti, turinį. Tai reiškia, kad žmonės, turintys vienokius interesus ir pažiūras, visiškai nebemato kitokių nuomonių bei naujienų.⁴⁰ E. Kubinas ir Ch. von Sikorski teigia, jog socialinių medijų naudojimas lemia tiek ideologinę, tiek afekto poliarizaciją, tačiau, autorių teigimu, svarbu atsižvelgti į dar keletą aspektų: visų pirma, politinę poliarizaciją greičiausiai lemia ne tai, ką matome socialinėse medijose, o tai, ką nusprendžiame jose dalytis, antra, yra užfiksuotos sąsajos tarp socialinių medijų naudojimo ir dalyvavimo poliarizuojančiuose politiniuose protestuose, ir, trečia, tyrimuose pastebimas abipusis ryšys tarp žiniasklaidos poveikio ir padidėjusios politinės poliarizacijos. Autoriai taip pat nurodo, jog „YouTube“ algoritmų rekomendacijos ir socialinių tinklų komentarų, menkinančių politinius oponentus, skaitymas didina afekto poliarizaciją, o tyrimai atvaizduoja sumažėjusį afekto poliarizacijos lygį tarp JAV piliečių, deaktyvavusių savo „Facebook“ paskyras

³⁴ Zingher, J. N. Polarization, Demographic Change, and White Flight from the Democratic Party. *The Journal of Politics*, 2018, Vol. 80(3), p. 860–872.

³⁵ Kleinfeld, R. Polarization, democracy, and political violence in the United States: What the research says. *Carnegie Endowment for International Peace*, 2023 m. rugsėjo 5 d. Prieiga per internetą: <https://carnegieendowment.org/research/2023/09/polarization-democracy-and-political-violence-in-the-united-states-what-the-research-says/> [žiūrėta 2026-05-30].

³⁶ Kozikaitė, V. Poliarizacija rinkimų įkarštyje: komentarų 2024 m. kandidatų į Lietuvos Prezidentus „Facebook“ paskyrose analizė. Vilnius: Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, 2025, p. 57.

³⁷ Lönnqvist, J.-E.; Ilmarinen, V.-J.; Sorthex, F. M. Polarization in the wake of the European refugee crisis – A longitudinal study of the Finnish political elite's attitudes towards refugees and the environment. *Journal of Social and Political Psychology*, 2020, Vol. 8(1), p. 173–197.

³⁸ Umansky, K.; Sened, I.; Kohler, U. Business as Usual in the Face of the Populist Challenge? The AfD's Entry Strategy and Mainstream Parties' Responses to It. *German Politics*, 2025, p. 1–25.

³⁹ Sunstein, C. R. #Republic: Divided Democracy in the Age of Social Media, p. 252–262.

⁴⁰ *Ibidem*.

prieš 2018 m. JAV kadencijos vidurio rinkimus.⁴¹ P. Vasistas et al., analizuodami nuo 2020 m. mokslinėje literatūroje pateiktas išvalgas ir tyrimus, priėjo prie išvadų, jog pastaruoju metu poliarizacija daugelyje šalių apsunkino tinkamą visuomenės elgesį ištikus sveikatos krizėms, kurstė dezinformacijos plitimą per COVID-19 pandemiją, padidino nesutarimą dėl kertinių problemų kaip klimato kaita ir vidaus terorizmas bei skatino protestų kurstymą.⁴² S. D. Arora et al. visos kaltės dėl poliarizacijos nesuverčia tiesiog socialinėms medijoms ir samprotauja, kad nors tam tikri šių technologijų aspektai gali turėti įtakos ekstremizmo ir poliarizacijos pasaulyje paaštrėjimui, vis dėlto asmenys galėjo iš anksto pasižymėti polinkiu į šiuos dalykus dėl tam tikrų charakterio bruožų, socialinių ir kt. faktorių. Galima būtų teigti, jog socialinės medijos dažnai veikia tarytum „kibirkštis“, leidžianti plisti ugniai, tačiau nėra pirminė gaisro priežastis.⁴³

Stipriai susipriešinusias visuomenės grupes galima efektyviai mobilizuoti reikšmingų įvykių, pvz., renginių, protestų, politinių rinkimų ir t. t. akivaizdoje. Ankstesniuose skyriuose aptartas ekstremalus susipriešinimas tarp JAV respublikonų ir demokratų partijų šalininkų privedė prie skaudžių pasekmių 2021 m. sausio 6 d., kai kraštutinės dešinės ekstremistai, reaguodami į Joe Bideno pergalę prieš Donaldą Trumpą, šturmo JAV Kapitoliją ir sukėlė riaušes.⁴⁴ Pasak tos dienos įvykius atpasakojusių žurnalistų, smurtą skatinantys sentimentai ir su rinkimais susijusios diskusijos kraštutinės dešinės ekstremistų grupėse internete iki įvykio jau plito kurį laiką.⁴⁵ 2021-ieji tiek dėl koronaviruso pandemijos, tiek dėl galimų atgarsių iš JAV neramumais ir didžiuliu visuomenės susiskaldymu pasižymėjo ir Lietuvoje. Tais metais išryškėjusius judėjimus galima sieti su Didžiojo šeimos gynimo protesto akcija, kilusia iš visuomenės nepasitenkinimo valdžios institucijomis, vakarietiško vertybių prigijimu Lietuvoje bei „mes prieš juos“ sentimentų, poliarizuojančių visuomenės grupes. LRT straipsnyje, apžvelgiančiame 2021 m. pradžioje vykusį protestą Vilniuje, galime išvysti nuotraukų su daug lietuviškos simbolikos, taip pat plakatų su tekstais, nukreiptais prieš lytines mažumas („lietuvi, prikąsk liežuvį, nes gėjai valdo mus“), o tai signalizuoja siekį supriešinti visuomenę sudarant įspūdį, jog Stambulo konvencijos bei lytinių mažumų teisių palaikymas prieštarauja tradicinėms lietuviškoms vertybėms, valstybės įvaizdžiui ir ateičiai.⁴⁶ Tuometinis COVID-19 pandemijos ir visuomenės skiepijimo nuo koronaviruso kontekstas atspindi protesto dalyvių nepasitenkinimą sveikatos apsaugos institucijomis, ypač atsižvelgiant į faktą, kad protesto organizatoriai ir net 10 tūkst. dalyvių nepaisė sveikatos saugumo reikalavimų.⁴⁷ Didžiojo šeimos gynimo maršo judėjimas aukščiausią įtampą pasiekė 2021 m. rugpjūtį į riaušės virtusiame proteste dėl ribojimų nepasiskiepijusiems nuo koronaviruso.⁴⁸ Šių riaušių kurstyme atsispindi JAV Kapitolijos šturmo strategijos: panašiai kaip ir Donaldas Trumpas ragino savo palaikytojus žygiuoti į Kapitoliją, taip ir vienas iš Šeimų sąjūdžio lyderių „Facebook“ paskyroje organizatorių vardu liepė iš protesto prie Lietuvos Respublikos Seimo išvažiuojantiems žmonėms sugrįžti atgal prie Seimo.⁴⁹

⁴¹ Kubin, E.; Sikorski, C. The role of (social) media in political polarization: a systematic review. *Annals of the International Communication Association*, Vol. 45(3), 2021, p. 189–191.

⁴² Vasist, P. N.; Chatterjee, D.; Krishnan, S. The Polarizing Impact of Political Disinformation and Hate Speech: A Cross-country Configural Narrative. *Information Systems Frontiers*, 2023, Vol. 26(1), p. 1–26.

⁴³ Arora, S. D.; Singh, G. P.; Chakraborty, A.; Maity, M. Polarization and social media: A systematic review and research agenda. *Technological Forecasting and Social Change*, 2022, Vol. 183, p. 13.

⁴⁴ Farley, R. How Many Died as a Result of Capitol Riot? *Factcheck.org*, 2021 m. lapkričio 1 d. Prieiga per internetą: <https://www.factcheck.org/2021/11/how-many-died-as-a-result-of-capitol-riot/> [žiūrėta 2026-05-01].

⁴⁵ Frenkel, S. The Storming of Capitol Hill was Organized on Social Media. *Nytimes.com*, 2021 m. sausio 6 d. Prieiga per internetą: <https://www.nytimes.com/2021/01/06/us/politics/protesters-storm-capitol-hill-building.html/> [žiūrėta 2026-05-01].

⁴⁶ Jankienė, G.; LRT.lt. Karantino ribojimų vis dar varžomi renginių organizatoriai: savaitgalį vykęs „Didysis šeimos gynimo maršas“ – lyg spjūvis į veidą. *Lrt.lt*, 2021 m. gegužės 17 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/1411078/karantino-ribojimu-vis-dar-varzomi-renginiu-organizatoriai-savaitgalio-vykes-didysis-seimos-gynimo-marsas-lyg-spuvis-i-veida/> [žiūrėta 2026-05-01].

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ BNS. Dėl nuosprendžio riaušių prie Seimo byloje teismas jau gavo 75 apeliacinius skundus. *Lrt.lt*, 2025 m. spalio 16 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2716297/del-nuosprendzio-riausiu-prie-seimo-byloje-teismas-jau-gavo-75-ape-liacinius-skundus> [žiūrėta 2026-05-01].

⁴⁹ Kauno diena. Riaušės prie Seimo patvirtina Šeimų sąjūdžio riziką nacionaliniam saugumui. *KaunoDiena.lt*, 2021 m. rugpjūčio 13 d. Prieiga per internetą: <https://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/zvalgyba-riaušes-prie-seimo-patvirtina-seimu-saju-dzio-rizika-nacionaliniam-saugumui-1038351/> [žiūrėta 2026-05-30].

Apžvelgus visuomenės poliarizacijos teoriją galima teigti, jog šis fenomenas ne tik kyla iš tokių faktorių kaip žmonių polinkis formuoti savo politines tapatybes per emocijas bei politinių pažiūrų nelankstumas, bet prie augančios poliarizacijos daugelyje valstybių potencialiai prisideda ir naujieji politinio turinio kūrimo ir stebėjimo skaitmeninėje erdvėje būdai. Akivaizdu, kad visuomenės grupių susipriešinimas, kylantis iš politinio turinio skaitmeninėje erdvėje vartojimo, nebelieka tik skaitmeninėje erdvėje – kai kurių politinių veikėjų komunikacija auditorijas mobilizuoja atlikti realius, apčiuopiamus veiksmus.

4. Visuomenės poliarizaciją skatinanti Lietuvos politinių veikėjų komunikacija skaitmeninėje erdvėje

Analizuojant mokslinę literatūrą išryškėjo akivaizdus mokslinių tyrimų, analizuojančių poliarizaciją Lietuvos politinėje erdvėje, trūkumas. Empiriniam tyrimui atlikti pasirinktas turinio analizės metodas ir surinkti politikų skelbti įrašai socialiniame tinkle „Facebook“. Didžiausias dėmesys – politikų įrašams, nukreiptiems į 2025 m. gruodį pristatytas LRT įstatymo pataisas, paskatinusias „Šalin rankas“ protestą. Paties nacionalinio transliuotojo teigimu, „Šalin rankas“ protestas organizuojamas priešintis valdančiųjų siekiui priimti įstatymus, galinčius iš naujo apriboti visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą ir didinti biurokratizmą.⁵⁰ Pastebima, kad visuomenės ir politikų reakcija į Seimo 2025 m. pabaigoje pasiūlytus su LRT valdymu ir biudžetu susijusius įstatymų pakeitimus yra poliarizuota – vieni teigia, jog siūlomoms įstatymo pataisoms politizuos nacionalinį transliuotoją, kuris pastaruoju metu apie valdančiąją koaliciją pateikia daug kritiškos medžiagos ir tyrimų, o kiti teigia, jog LRT atstovauja tik tam tikram siauram, socialiai progresyviu naratyvui ir negerbia labiau konservatyvių, tradicinių pozicijų bei joms atstovaujančių politikų.

Turinio analizei atrinkta po penkis Remigijaus Žemaitaičio, Igno Vėgėlės ir Vytauto Sinicos įrašus socialiniame tinkle „Facebook“. Šių politikų pasirinkimo priežastys susijusios su jų kategoriškomis reakcijomis į politines ir socialines aktualijas Lietuvoje, sąlyginai dideliu matomumu žiniasklaidoje, taip pat su šių politikų įvaizdžiu: R. Žemaitaitis yra „Nemuno aušros“ pirmininkas ir Konstituciją sulaužęs populistas, 2025 m. nuteistas už antisemitinę neapykantos kalbą, I. Vėgėlė – taip pat populistine retorika pagarsėjęs Seimo narys, 2024 m. kandidatas į prezidentus, o V. Sinica – konservatyvus nacionalistas, reguliariai pasisakantis prieš migraciją, LGBT teises ir globalizmą.

Surinkti politikų įrašai buvo koduojami atsižvelgiant į pirmose trijose darbo dalyse išryškėjusias šiuolaikinės politinės komunikacijos tendencijas ir strategijas: komunikacijos kanalą ir formatą, politinės tapatybės formavimo per emocijas faktą bei potencialų piliečių mobilizavimo faktorių. Įrašai taip pat išnagrinėti ir kategorizuoti pagal trečiame darbo skyriuje apžvelgtus mokslininkų įvardytus pagrindinius politinės poliarizacijos tipus: *masinę*, *afekto* ir *elito* poliarizaciją. Kodavimo lentelėje (2 pav.) žymimas ir įrašų faktiškumo bei pagrįstumo faktorius, t. y. ar politiko skelbiama informacija gali būti laikoma patikima, ar tai dezinformacija. Svarbu paminėti, kad, nepaisant siekio objektyviai susisteminti ir ištirti politikų komunikaciją remiantis pagal apžvelgtą mokslinę literatūrą sudarytais kriterijais, analizuotų įrašų turinys ir prieinamumas gali kisti, kadangi socialiniai tinklai autoriams suteikia teisę įrašus redaguoti arba pašalinti, be to, renkant įrašus tyrimui, R. Žemaitaičio „Facebook“ paskyra buvo vis pašalinama ir vėl aktyvuojama.

Data	Formatas	Tematika / kontekstas	Dominuojanti žinutės emocija / nuotaika	Auditorija, į kurią apeliuojama	Auditorijos skatinimas / mobilizavimas	Poliarizacijos tipas	Žinutės faktiškumas	Įrašo nuoroda
------	----------	-----------------------	---	---------------------------------	--	----------------------	---------------------	---------------

2 pav. Kodavimo lentelėje pildytos duomenų kategorijos

⁵⁰ LRT. #Šalin rankas. *Lrt.lt*, 2026 m. balandžio 25 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/tema/salin-rankas/> [žiūrėta 2026-06-03].

Remigijaus Žemaitaičio įrašai. Formatas, turinys ir poliarizacijos skatinimas

Nors, kaip aptarta mokslinės literatūros apžvalgoje, šiuolaikinės skaitmeninės medijos siūlo įvairiausius turinio kūrimo ir pateikimo formatus, R. Žemaitaičio keliama įrašai yra ganėtinai „tradicinio“, nusi-stovėjusio ir paprasto formato – dominuoja tekstiniai pranešimai su nuotraukomis arba įprastiniu hori-zontalaus formato vaizdo įrašu. Retai sutinkami šiuo metu populiarūs vertikalūs vaizdo įrašai, pasitaiko vienas kitas „modernesnis“ pajvairinimas, pvz., veidukai (angl. „emoji“), tačiau veikiausiai pasitelkiamas generatyvinis dirbtinis intelektas. Tikėtina, kad klasikinis „Facebook“ įrašų formatas priimtinesnis poli-tiko auditorijai ir leidžia aiškiau bei greičiau perduoti norimas mintis.

3 pav. R. Žemaitaičio įkeltas įrašas su TS-LKD siejančių nuotraukų koliažu

3 pav. atvaizduoja tipinį R. Žemaitaičio įrašą: politikas atakuoja TS-LKD politinę partiją pasinau-dodamas buvusio šios partijos nario, už pedofiliją nuteisto Kristijono Bartoševičiaus prasta reputacija. Galima spėti, jog R. Žemaitaitis klijuoja „pedofilų“ etiketę ne tik visai partijai, bet ir jos rinkėjams bei visuomenininkams, kurių politinėms pažiūroms ši partija atstovauja. Įrašė taip pat domimasi:

<...> Smalsu darosi, ar telefoniniai sukčiai ir kultūrininkai pasidalins slaptomis nuotraukomis <...>.

Šiuo atveju tikėtina, kad „telefoniniu sukčiumi“ yra laikomas visuomenininkas Karolis Žukauskas, at-sakingas už įvairių įtarimų keliančių R. Žemaitaičio veiklų viešinimą, o kultūrininkais vadinami vakarie-tiškų TS-LKD vertybių šalininkai ir „Šalin rankas“ protesto dalyviai bei palaikytojai. Šiame įrašė stipriai atsiskleidžia afekto poliarizaciją galintys sukelti sentimentai: „pedofilų“ etiketė, tikėtina, ne vienam prieš TS-LKD jau nusistačiusiam piliečiui kels pasišlykštėjimo jausmą, todėl akivaizdu, jog politiko tikslas galėtų būti stiprinti priešpriešą tarp savo partijos ir TS-LKD rinkėjų. Aptarto tipo, t. y. TS-LKD, Liberalų

sąjūdį bei su šių partijų vertybėmis sutinkančius visuomenininkus menkinantys įrašai yra itin reguliariai skelbiami R. Žemaitaičio paskyroje.

Nuodugniau išanalizavus penkis atrinktus 2026 m. balandžio–gegužės mėn. politines aktualijas atspindinčius R. Žemaitaičio įrašus, išryškėja poliarizacijos teoriją iliustruojančios tendencijos. Pirmiausia visuose penkiuose įrašuose išryškėjo afekto bei elito poliarizaciją galintys skatinti sentimentai, o tiesioginių masinės poliarizacijos užuomazgų visiškai nerasta. Atrinktuose įrašuose dominuoja neigiamos ir (arba) pašėpiančios emocijos: pyktis, ironija, sarkazmas, nepasitikėjimas, patyčios ir t. t. Kadangi šios emocijos nukreiptos tiek prieš R. Žemaitaičio oponentus, tiek prieš jų rinkėjus, tai patvirtina, jog politikas sistemingai komunikuoja siekdamas skatinti afekto ir elito poliarizaciją, t. y. stiprina iracionalų savo partijos palaikymą bei palaikančiųjų kategorišką, konkrečią ideologiją bei vertybėmis nepagrįstą nusistatymą prieš šios partijos oponentus.

Svarbiausia paminėti tai, kad R. Žemaitaičio skelbiami įrašai yra ne tik prisotinti negatyvių emocijų ir subjektyvių autoriaus minčių – pasitaiko net ir suklastoto, melagingo turinio (žr. 4 pav.).

4 pav. Kairėje: tikra plakato nuotrauka iš protesto; dešinėje: R. Žemaitaičio suklastota nuotrauka (palyginimas iš Ritos Miliūtės „Facebook“ paskyros)

Kaip matome paveiksle, R. Žemaitaitis pasitelkdamas dirbtinio intelekto įrankius tyčia pakeitė vienos iš „Šalin rankas“ protesto dalyvių plakato turinį: tikrame plakate politikui buvo užduotas klausimas dėl atsakomybės, o politiko suklastotame variante matome tiesiog vulgarų jam adresuotą įžeidimą „Remyga b***s“.⁵¹ Galima daryti prielaidą, jog R. Žemaitaitis plakato nuotrauką suklastojo ne tik tam, kad stiprintų savo auditorijos emocijomis grįstą nepasitenkinimą kitų politikų šalininkais, bet ir tam, kad sistemingai prisidėtų prie „Šalin rankas“ protesto dalyvių nuomonių diskreditavimo, juos pavaizduotų kaip neadekvačius ir sumenkintų tiek LRT auditorijos, tiek kanalo įvaizdį. Šis pavyzdys reikšmingas ir tuo, kad atvaizduoja, jog Lietuvoje taip pat sutinkamas JAV politiniame kontekste pastebėtas netikrų naujienų fenomenas, bei parodo, jog R. Žemaitaitis yra pasiruošęs didinti susipriešinimą tarp politinių stovyklų, net jei dėl to prireiktų klastoti įkeliamą medžiagą ir rizikuoti savo, kaip politiko, reputacija.

Galima apibendrinti, kad R. Žemaitaičio politinė komunikacija yra orientuota į konservatyvų, politiniu elitu ir „sisteminėmis“ partijomis bei institucijomis nepatenkintą rinkėją, kurio interesams atstovauja ne konkrečią ideologiją ir vertybes puoselėjantys, o populistinę retoriką skleidžiantys, su „blogiu“

⁵¹ BNS. Etikos komisija tirs Žemaitaičio socialiniuose tinkluose pavesintą nuotrauką su plakatu. *Lrt.lt*, 2026 m. gegužės 6 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2920281/etikos-komisija-tirs-zemaitaicio-socialiniuose-tinkluose-pavesinta-nuotrauka-su-plakatu/> [žiūrėta 2026-05-30].

kovojantys politikai. Nors autorius tirtuose įrašuose neskatina visuomenės imtis konkrečių veiksmų, tikėtina, kad prireikus jo tikslinė auditorija bursis į konservatyvesnius judėjimus ir protestus, prisidės prie nusistovėjusių institucijų ir politikų diskreditavimo.

Ignas Vėgėlės įrašai. Formatas, turinys ir poliarizacijos skatinimas

I. Vėgėlė politine komunikacija daugiausia užsiima savo oficialioje „Facebook“ paskyroje. Lyginant su R. Žemaitaičiu, I. Vėgėlės įrašai dažniau pateikiami vertikalių (tačiau ilgų) vaizdo įrašų pavidalu, kurie apibendrinami tekstu (žr. 5 pav.). Pagrindinės politiko nagrinėjamos temos – dezinformacijos reguliavimas, per COVID-19 pandemiją taikyti ribojimai ir žodžio laisvės klausimai.

5 pav. I. Vėgėlės vertikalios formato vaizdo įrašas apie kovą su dezinformacija

Kaip ir R. Žemaitaičio retorikoje, atsiskleidžia pasipiktinimas bei nusivylimas esama politine situacija, tačiau emocinis tonas yra ne toks agresyvus. Išskirtinis, I. Vėgėlei būdingas politinės komunikacijos bruožas – sąmokslas, „tikrosios tiesos“ paieškų naratyvai:

Pamenate skambėjusį siūlymą visų nepaklūstančių gyvenimus paversti pragaru, „socialines reklamas“ „petys už laisvę“, kurios skatino ne ką kitą, o riboti žmogaus apsisprendimo laisvę, siūlymus nesiskiepijusius teisti ar persekioti juos gatvėse. Tik viena nuomonė, viena tiesa. Visa tai buvo LRT eteryje. <...> Maža to, buvo išjuokiami, smerkiami ir persekiojami tie, kurie išdrįsdavo stoti drąsiųjų pusėn. LRT vadovybė ėmė persekioti net savo žurnalistus: kad kuo mažiau išdrįstų ginti prigimtines, Konstitucijos garantuotas teises. <...>

<...> Nueita triukšmingu keliu, kuris neatnešė jokio realaus rezultato: „#salinrankas nuo laisvo žodžio“ autoriai ir toliau šildysis rankas prie valstybės biudžeto dešimčių milijonų, nacionalinio transliuotojo eteris bus atviras tik tiems, kurie pataiko į kontroliuojamą taktą. <...> Paskutinėje šių metų Seimo plenarinėje apžvalgoje – tikroji Seimo antradienio darbotvarkė ir užkulisiai. <...>

Pirmame pavyzdyje galime išvelgti ne tik reguliarią ir sistemingą kritiką nacionaliniam transliuotojui, tačiau ir sukuriama įspūdį, jog „tikroji tiesa“ yra slepiama nuo eilinio piliečio. I. Vėgėlės teigimu, LRT per COVID-19 pandemiją transliuodavo žmogaus teises varžančią propagandą ir persekiodavo savus, jai priešiškus žurnalistus. O antrame pavyzdyje matome teiginį, jog „Šalin rankas“ protesto sukeltas triukšmas buvo naudingas LRT, nes toliau bus lengvai slepiama „tikroji tiesa“ apie tai, kas dedasi institucijų užkulisuose.

Vertinant I. Vėgėlės įrašus pagal poliarizacijos teoriją, pastebima, jog vyrauja afekto ir elito poliarizaciją galintys skatinti požymiai – visuose penkiuose nagrinetuose politiko įrašuose skelbiamas prieš institucijas ir politinius oponentus nukreiptas, tačiau faktais nepatvirtintas, daugiausia baimės, įtarumo ir neteisybės sentimentus keliantis turinys. Natūralu, kad negatyvios emocijas skatinantis, tiesiogiai prieš politiko oponentus nukreiptas turinys gali stiprinti ir elito poliarizaciją – didinama priešprieša tarp I. Vėgėlės ir kitų politikų bei partijų. Priešingai nei R. Žemaitaičio įrašuose, masinės poliarizacijos užuomazgų aptinkama, bet jų nėra daug. Poroje iš nagrinėtų penkių įrašų I. Vėgėlė pateikia savo įsitikinimais pagrįstą nuomonę apie pandemijos valdymą, pristato savo poziciją dėl vakcinų, žodžio laisvės valdymo, asmens privatumo.

Galima apibendrinti, kad I. Vėgėlės politinė komunikacija, panašiai kaip ir R. Žemaitaičio, yra orientuota į politiniu elitu ir „sisteminėmis“ partijomis bei institucijomis nepatenkintą rinkėją, kurio interesams atstovauja populistinę retoriką skleidžiantys, su „neteisybe“ kovojantys politikai. Nepaisant to, politikas demonstruoja tvirtiau suformuotą ideologiją, o jo skleidžiamas sąmokslas naratyvas gali paskatinti rinkėjus burtis į nesaugius, per valstybės krizes vykstančius protestus, pvz., tokius kaip 2021 m. pandemijos laikotarpiu vykęs Didysis šeimų gynimo maršas.

Vytauto Sinicos įrašai. Formatas, turinys ir poliarizacijos skatinimas

Visų penkų analizuotų V. Sinicos įrašų formatas – „Facebook“ tekstiniai pranešimai su iliustracijomis, o jų turinys yra nukreiptas į migracijos politiką, nacionalinį transliuotoją LRT ir šeimos sampratos bei tautinio identiteto klausimus liberaliosios politikos akivaizdoje. Kaip jau analizuotuose R. Žemaitaičio ir I. Vėgėlės įrašuose, dominuoja negatyvios emocijos, pvz., skepticizmas, įtarumas ir pasipiktinimas, be to, išryškėja stiprus baimės ir nerimo motyvas. Tačiau esama ir pozityvių emocijų, pvz., solidarumo ir vilties, kai politikas išreiškia pasitikėjimą, jog situacija keisis į jam priimtina pusę. Šis emocinis fonas atsiskleidžia politikui akcentuojant jo išvelgiamas grėsmes nacionaliniam identitetui ir tradicinėms vertybėms.

Priešingai nei R. Žemaitaičio bei I. Vėgėlės įrašuose, V. Sinicos keliame turinyje nėra aiškių populistinių motyvų – politikas stengiasi pagrįsti savo nuomonę arba faktais, arba subjektyvia, tačiau nusi-stovėjusia ir plačiai pripažinta politine bei religine ideologija. Vis dėlto V. Sinicos komunikacijoje galime pastebėti tų pačių, jau aptartų visuomenės poliarizaciją galinčių skatinti bruožų. Visų pirma, politiko įrašuose fiksuojamas kritiškas požiūris į politinį ir institucinį elitą, paliečiama išvelgiama LRT šališkumo tema, o tekstuose matyti, kad V. Sinica išvelgia bendrų interesų atstovavimą tarp LRT bei TS-LKD:

<...> TS-LKD politikas Valdas Benkuskas ir abu nevaržomai vaizduojasi kovotojais su masine imigracija. Vedėjas tą paslaugiai leidžia, ištistas raudonas kilimas. LRT vakaro eteris valandai tampa TS-LKD reklamos kampanijos scena. DU vienos partijos, tiesiogiai sukėlusios masinę imigraciją į Lietuvą, politikai sėdi ir vaizduoja griežčiausius kovotojus su imigracija ir už integraciją. Fone LSDP, Luko Savicko ir verslo atstovų kalbų būtent taip ir atrodo <...>.

Toliau pateiktose ištraukose politikas dar kartą dalijasi savo įžvalgomis apie tariamus bendrus interesus tarp LRT bei TS-LKD, taip pat implikuoja, jog „Šalin rankas“ protestas tik imitaciniu būdu gina žodžio laisvę, kol tikrieji žodžio laisvės pažeidimai yra netinkamai vertinami. Be to, V. Sinica išvelgia ir LRT nutylimą veidmainystę TS-LKD požiūryje į migraciją – politikas teigia, jog partija pirmiausia pati sukėlė masinę imigraciją Lietuvoje, o dabar LRT žiūrovams meluoja, kad su ja kovos.

<...> Tikėsimės ir stebėsime, ar žiniasklaida ir svarbiausia LRT (nes biudžetinis, tad įpareigotas viešajam interesui) vystys ir analizuos šią temą. Ar dirbs tiriamosios žurnalistikos skyriai, ar nusiųs į kitą pusę? <...> žiūrovams leidžiama tikėti, jie vedami prie išvados, kad TS-LKD yra su masine imigracija kovojanti partija. Kas žinant piliečių kritišką požiūrį į migraciją yra labai pozityvus, tik tikrovei priešingas partijos prisistatymas. TS-LKD yra masinę imigraciją sukėlusio partija, kovos su ja priešingybė. <...>

<...> Valotka yra gyvas testas, kaip ir kiek mes iš tikrųjų, ne apsimestiniai, gerbiam ir rūpinamės žodžio laisve Lietuvoje. <...>

Kaip matome, šiuose V. Sinicos įrašuose atsiskleidžia visų trijų pagrindinių tipų poliarizaciją galintys skatinti požymiai, pagrįsti emocinį priešišumą politiniams oponentams galinčiu skatinti turiniu. Visuose penkiuose šio politiko įrašuose atsiskleidė elito ir afekto poliarizacijos užuomazgos, o net trys pasižymėjo masinę poliarizaciją skatinti galinčiais požymiais – priešingai nei jau aptartų dviejų politikų, V. Sinicos įrašuose galime aptikti aiškiau dėstomų moralinių ir ideologinių vertybių, politikas aiškiai įvardija, kokiai kryptiai atstovauja, nevengia tvirtai reikšti neigiamos nuomonės apie migraciją ar TS-LKD politinę tapatybę. Nepaisant komunikacijos taktiškumo, atsižvelgiant tiek į socialinių tinklų filtrų ir algoritmų veikimo principus, tiek į 2025–2026 m. LRT įstatymo pataisų įgyvendinimo kontekstą, yra pagrindo manyti, jog V. Sinicos įrašus skaitantys ir jo poziciją palaikantys piliečiai gali jausti emocijomis pagrįstą nusistatymą prieš kitą politinę stovyklą. Įrašuose išryškėja cinizmo, įtarumo ir nepasitikėjimo motyvai, skatinantys piliečius atsargiai vertinti politinį elitą ir institucijas; taip pat tikėtina, jog V. Sinicos prieš LRT bei politinius oponentus nuteikiančius įrašus matys ir agresyvesnę R. Žemaitaičio komunikaciją sekantys piliečiai, formuosis tam tikras filtro burbulas, stiprinantis susiformavusias piliečių pažiūras bei išfiltruojantis jiems nepriimtą informaciją.

Galima apibendrinti, kad V. Sinica savo komunikacijoje apeliuoja į konservatyvių pažiūrų rinkėjus, skeptiškai vertinančius migraciją, globalizaciją bei, jo nuomone, liberalioms vertybėms atstovaujančias institucijas ir partijas. Priešingai nei kiti tyrime aptarti politikai, V. Sinica stengiasi išlaikyti taikų, taktišką kalbos toną, todėl galima išvelgti pačią mažiausią auditorijos mobilizavimo tikimybę – tikėtina, kad tipinis šio politiko rinkėjas rečiau velsis į internetinius kivirčius ar dalyvaus netaikiuose protestuose.

Poliarizacija Lietuvos politikų komunikacijoje. Apibendrinimas ir įžvalgos

Lietuvos politikų komunikacijoje atsispindi pasaulinėje mokslinėje literatūroje apžvelgtos komunikacijos transformacijos – politikai išnaudoja skaitmeninių platformų privalumus bei tiesiogiai, be matomų tarpininkų perteikia savo įžvalgas auditorijai, kaip nurodyta E. Pariserio (2011)⁵² politinės komunikacijos modelyje. Nors tyrimo metodika neleido objektyviai įvertinti, ar Lietuvos politinėje komunikacijoje jau sutinkamas turinio pertekliaus reiškinys, galima teigti, jog terpė tam egzistuoja, o politikai kaip R. Žemaitaitis ypač dažnai kelia politines aktualijas komentuojantį turinį. Tyrimo rezultatuose taip pat atsispindi mokslinėje literatūroje apžvelgtos kognityvinio disonanso teorijos požymiai – akivaizdu, kad kiekvienas iš tyrimui atrinktų politikų skleidžia specifinį naratyvą ir nuo jo nenukrypdamas taikosi į specifinę auditoriją, todėl galime sakyti, jog politikai suteikia terpę savo socialinių tinklų paskyrų

⁵² Pariser, E. The Filter Bubble.

sekėjams užsidaryti į filtrų burbulus ir matyti tik jų pažiūras ir įžvelgiamas aktualijas atitinkančią informaciją: R. Žemaitaičio naratyvas agresyviai nukreiptas prieš „kultūrininkus“, nacionalinį transliuotoją, „sistemines“ partijas kaip TS-LKD ir Liberalų sąjūdį; I. Vėgėlė papildo R. Žemaitaičio populistinės komunikacijos kryptį su sąmokslu naratyvu, o V. Sinica bando pritraukti konservatyvius piliečius, ieškančius alternatyvos TS-LKD partijai, kuri, jų manymu, pernelyg suliberalėjo ir neberanda savo politinio identiteto. Remiantis šiomis nustatytomis tendencijomis, galima teigti, jog toks komunikacijos modelis puikiai atitinka socialinių tinklų veikimo principus ir socialinių tinklų algoritmams neturėtų būti sunku susisteminti ir rekomenduoti tokį turinį pagal skaitytojo interesus.

Kalbant apie turinio formatus, išanalizuoti įrašai taip pat atitinka tam tikras mokslinėje literatūroje apžvelgtas tendencijas – dviejų politikų įkelti pranešimai pakankamai interaktyvūs ir šiuolaikiški: R. Žemaitaitis nuotraukas generuoja bei redaguoja dirbtinio intelekto įrankiais, o I. Vėgėlė dalijasi vertikaliais, subtitrais papildytais įrašais, kuriuos ypač lengva stebėti telefone, net ir be garso.

Visi trys pasirinkti politikai taip pat naudojami politinės tapatybės formavimo per emocijas galimybę, o tai ypač atsiskleidžia R. Žemaitaičio pykčio ir kaltinimų kupinuose įrašuose apie politinį elitą ar V. Sinicos žinutėse, kuriose persipina baimė ir nerimas dėl potencialių migracijos bei vakarietiško vertybių plitimo padarinių visuomenei. Antroje straipsnio dalyje apžvelgta populizmo teorija stipriai atsiskleidžia R. Žemaitaičio ir I. Vėgėlės komunikacijoje, kadangi šie politikai nuolat kalba apie elito nuskriaustus paprastus žmones, o V. Sinicos komunikacijoje išryškėja etninio nacionalizmo bei natyvizmo elementai – politikas nori žūtbūt išsaugoti šalies tautinį identitetą ir pirmenybę teikti saviems žmonėms, skeptiškai vertina migraciją ir ją įgalinančias institucijas.

Analizuojant politikų komunikaciją taip pat atsiskleidė sistemingas jų siekis komunikuoti tokiu būdu, kuris suteikia pagrindą didinti priešpriešą tarp skirtingomis ideologinėmis vertybėmis pasižyminčių žmonių grupių ir, suprantama, šias grupes reprezentuojančių politinių partijų. R. Žemaitaičio, I. Vėgėlės ir V. Sinicos įrašuose išryškėja visų trijų pagrindinių mokslinėje literatūroje nustatytų visuomenės poliarizacijos tipų (afekto, masinės ir elito) požymiai – šie politikai yra detalai nustatę ir išgryninę savo auditorijų politines pažiūras ir vertybes, todėl puikiai žino, kokias emocijas pasitelkti tiek tam, kad pritrauktų auditorijų dėmesį ir paskatintų sekti jų paskyras, tiek tam, kad pozicijuotų save atokiau nuo politinių oponentų ir taip didintų auditorijų susipriešinimą pagal ideologines bei moralines vertybes arba didintų išankstinį iracionalų nepasitenkinimą kitos politinės stovyklos atstovų požiūriui ir veiksams. Taip pat svarbu paminėti, jog ne visi analizuoti politikų teiginiai yra pagrįsti faktais – dalyje įrašų subjektyvios autorių nuomonės pristatomos kaip faktai ar sektini pavyzdžiai, o kai kuriuose pasitaiko net tyčinės dezinformacijos.

Išvados

Išanalizavus mokslinę literatūrą išryškėjo sąsaja tarp visuomenės poliarizacijos ir politinės komunikacijos transformacijų atsirandant naujoms skaitmeninėms medijoms. Kadangi individo politinis identitetas tik retais atvejais stipriai keičiasi, šiuolaikinės komunikacijos technologijos dėl savo veikimo principo suteikia tinkamą terpę politiniams veikėjams dalintis poliarizaciją skatinančiu turiniu su į skirtingus filtrų burbulus uždarytomis grupėmis.

Visuomenės politinės poliarizacijos antecedentais mokslinėje literatūroje įprastai laikomos įsišaknijusios moralinės vertybės bei stipriomis emocijomis pagrįstas nusistatymas prieš oponentais laikomas žmonių grupes ir politinius veikėjus. Nors politinė poliarizacija egzistavo dar prieš interneto erą, mokslinėje literatūroje ir žiniasklaidoje fiksuojama neabejotina socialinių medijų įtaka ir konkretūs atvejai, kai skaitmeninėje erdvėje dėl tam tikrų problemų ir aktualijų sprendimo nesutariančios visuomenės grupės yra mobilizuojamos imtis realių veiksmų.

Atsižvelgiant į tyrimo metu Lietuvą supančias politines aktualijas, identifikuoti trys poliarizaciją kaip komunikacijos strategiją pasitelkiantys Lietuvos politiniai veikėjai: „Nemuno aušros“ pirmininkas

R. Žemaitaitis, Mišrios Seimo narių grupės narys I. Vėgėlė bei Nacionalinio susivienijimo pirmininkas V. Sinica. Pirmųjų dviejų išvardytų politikų komunikacija pasižymi klasikiniiais populistiniais naratyvais ir skandalingos informacijos platinimu, o V. Sinicos komunikacijoje atsispindi mūsų valstybei adaptuotumas, Vakarų Europos valstybėse sparčiai plintantis politinės dešinės naratyvas.

Mokslinėje literatūroje aptariamos politinės poliarizacijos teorijos bei akcentuojami politinės komunikacijos transformacijos technologijų požymiai atsispindi tyrime išanalizuotoje Lietuvos politikų komunikacijoje. Nustatyta, kad Lietuvos politiniai veikėjai, siekdami didinti savo komunikacijos pasiekiamumą ir įrašų įkėlimo dažnį, jau išbando vienus naujausių ir madingiausių turinio pateikimų įrankių ir formatų.

Nors Lietuvos politiniai veikėjai visuomenės poliarizaciją skatinančiam turiniui kelti jau pasitelkia naujas platformas, įrankius ir formatus, vis dar dominuoja tradiciniai „Facebook“ tekstiniai įrašai. Tačiau tai negarantuoja, kad situacija artimiausiu metu nesikeis, todėl Lietuvos politikų komunikaciją analizuojantiems politologams ir studentams savo tyrimuose ateityje rekomenduojama atsižvelgti į gausų skaitmeninių komunikacijos platformų ir turinio formatų kiekį.

Literatūros ir šaltinių sąrašas

- Arora, Swapan Deep; Singh, Guninder Pal; Chakraborty, Anirban; Maity, Moutusy. Polarization and social media: A systematic review and research agenda. *Technological Forecasting and Social Change*, 2022, Vol. 183, p. 13–16.
- Baldassarri, Delia; Gelman, Andrew. Partisans without Constraint: Political Polarization and Trends in American Public Opinion. *American Journal of Sociology*, 2008, Vol. 114(2), p. 408–446.
- Bardin, Brigitte; Vidal, Pauline; Facca, Leo; Dumas, Rafaele; Perrissol, Stéphane. The Effect of Information Quality Evaluation on Selective Exposure in Informational Cognitive Dissonance: The Role of Information Novelty. *International Review of Social Psychology*, 2018, Vol. 31(1), p. 11–21.
- BNS. Dėl nuosprendžio riaušių prie Seimo byloje teismas jau gavo 75 apeliacinius skundus. *Lrt.lt*, 2025 m. spalio 16 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2716297/del-nuosprendzio-riausiu-prie-seimo-byloje-teismas-jau-gavo-75-apeliacinius-skundus> [žiūrėta 2026-05-01].
- BNS. Etikos komisija tirs Žemaitaičio socialiniuose tinkluose paviestą nuotrauką su plakatu. *Lrt.lt*, 2026 m. gegužės 6 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2920281/etikos-komisija-tirs-zemaitaicio-socialiniuose-tinkluose-paviesinta-nuotrauka-su-plakatu/> [žiūrėta 2026-05-30].
- Brady, William J.; Van Bavel, Jay J. Social identity shapes antecedents and functional outcomes of moral emotion expression. *Journal of Experimental Psychology: General*, 2025, p. 14.
- Brady, William J.; Wills, Julian A.; Jost, John T.; Tucker, Joshua A.; Van Bavel, Jay J. Emotion shapes the diffusion of moralized content in social networks. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 2017, Vol. 114(28), p. 7313–7318.
- Campbell, Angus; Converse, Philip E.; Miller, Warren E.; Stokes, Donald E. *The American Voter*. Chicago: The University of Chicago Press, 1960.
- Dvir-Gvirsman, Shira. Political social identity and selective exposure. *Media Psychology*, 2018, Vol. 22(6), p. 1–23.
- Farley, Robert. How Many Died as a Result of Capitol Riot? *Factcheck.org*, 2021 m. lapkričio 1 d. Prieiga per internetą: <https://www.factcheck.org/2021/11/how-many-died-as-a-result-of-capitol-riot/> [žiūrėta 2026-05-01].
- Frenkel, Sheera. The Storming of Capitol Hill was Organized on Social Media. *Nytimes.com*, 2021 m. sausio 6 d. Prieiga per internetą: <https://www.nytimes.com/2021/01/06/us/politics/protesters-storm-capitol-hill-building.html/> [žiūrėta 2026-05-01].
- Ganev, Kaloyan. New Content Formats in Digital Communications. *Проблеми На Постмодерността*, 2023, Vol. 13(3), p. 332–340.
- Green, Donald; Palmquist, Bradley; Schickler, Eric. *Partisan Hearts and Minds: Political Parties and the Social Identities of Voters*. New Haven: Yale University Press, 2022, p. 204–230.

- Hawkins, Ian; Saleem, Muniba. How social media use, political identity, and racial resentment affect perceptions of reverse racism in the United States. *Computers in Human Behavior*, 2022, Vol. 134, p. 1.
- Huddy, Leonie; Sears, David O.; Levy, Jack S. *From Group Identity to Political Cohesion and Commitment*. In: *The Oxford Handbook of Political Psychology*, 2013, p. 737–773.
- Iyengar, Shanto; Lelkes, Yphtach; Levendusky, Matthew; Malhotra, Neil; Westwood, Sean J. *The Origins and Consequences of Affective Polarization in the United States*, 2018 m. gruodžio 10 d. Prieiga per internetą: <https://www.annualreviews.org/content/journals/10.1146/annurev-polisci-051117-073034/> [žiūrėta 2026-05-30].
- Jankienė, Gabrielė; LRT.lt. Karantino ribojimų vis dar varžomi renginių organizatoriai: savaitgalį vykęs „Didysis šeimos gynimo maršas“ – lyg spjūvis į veidą. *Lrt.lt*, 2021 m. gegužės 17 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/naujienos/verslas/4/1411078/karantino-ribojimu-vis-dar-varzomi-renginiu-organizatoriai-savaitgali-vykes-didysis-seimos-gynimo-marsas-lyg-spjuvis-i-veida> [žiūrėta 2026-05-01].
- Januškevičiūtė, Justina. *Informacinių šulinių ir filtro burbulų socialinėse medijose keliamos grėsmės politinių naujienų gavimo procesui*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2022.
- Kauno diena. Riaušės prie Seimo patvirtina Šeimų sąjūdžio riziką nacionaliniam saugumui. *KaunoDiena.lt*, 2021 m. rugpjūčio 13 d. Prieiga per internetą: <https://kauno.diena.lt/naujienos/lietuva/salies-pulsas/zvalgyba-riaus-es-prie-seimo-patvirtina-seimu-sajudzio-rizika-nacionaliniam-saugumui-1038351/> [žiūrėta 2026-05-30].
- Kleinfeld, Rachel. Polarization, democracy, and political violence in the United States: What the research says. *Carnegie Endowment for International Peace*, 2023 m. rugsėjo 5 d. Prieiga per internetą: <https://carnegieendowment.org/research/2023/09/polarization-democracy-and-political-violence-in-the-united-states-what-the-research-says/> [žiūrėta 2026-05-30].
- Kozikaitė, Valerija. Poliarizacija rinkimų įkarštyje: komentarų 2024 m. kandidatų į Lietuvos Prezidentus „Facebook“ paskyroje analizė. Vilnius: Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, 2025, p. 57.
- Kubin, Emily; Sikorski, Christian. The role of (social) media in political polarization: a systematic review. *Annals of the International Communication Association*, 2021, Vol. 45(3), p. 189–191.
- Laub, Zachary. Hate Speech on Social Media: Global Comparisons. *Cfr.org*, 2019 m. birželio 7 d. Prieiga per internetą: <https://www.cfr.org/background/hate-speech-social-media-global-comparisons> [žiūrėta 2026-03-15].
- Lönnqvist, Jan-Erik; Ilmarinen, Ville-Juhani; Sorthaix, Florencia M. Polarization in the wake of the European refugee crisis – A longitudinal study of the Finnish political elite's attitudes towards refugees and the environment. *Journal of Social and Political Psychology*, 2020, Vol. 8(1), p. 173–197.
- Lorenz, Chris. “You Feel Me Bro?” The Role of Emotions in the Construction of Collective Identities in Populism, Nativism, and Ethnic Nationalism. In: *Claiming the People's Past*. Cambridge: Cambridge University Press, 2024, p. 267–287.
- LRT. #Šalin rankas. *Lrt.lt*, 2026 m. balandžio 25 d. Prieiga per internetą: <https://www.lrt.lt/tema/salin-rankas/> [žiūrėta 2026-06-03].
- Mackie, Diane M.; Devos, Thierry; Smith, Elliot R. Intergroup emotions: Explaining offensive action tendencies in an intergroup context. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2000, Vol. 79(4), p. 602–616.
- Mutascu, Mihai; Strango, Cristina; Turcu, Camelia. Online social media and populism in Europe. *European Journal of Political Economy*, 2025, Vol. 86, p. 1–5.
- Papathanassopoulos, Stylianos; Giannouli, Iliana. Political Communication in the Age of Platforms. *Encyclopedia*, Vol. 5(2), 2025, p. 3–5.
- Pariser, Eli. The Filter Bubble. *Academia.edu*, 2011. Prieiga per internetą: https://www.academia.edu/34426834/The_Filter_Bubble_Eli_Pariser [žiūrėta 2026-03-15].
- Quétier-Parent, Salomé; Lamotte, Diane; Gallard, Mathieu. Elections & social media: the battle against disinformation and trust issues. *Ipsos.com*, 2023 m. lapkričio 7 d. Prieiga per internetą: <https://www.ipsos.com/en/elections-social-media-battle-against-disinformation-and-trust-issues/> [žiūrėta 2026-05-01].
- Schedler, Andreas. Rethinking Political Polarization. *Political Science Quarterly*, 2023, Vol. 138(3), p. 335–359.

- Sears, David O.; Funk, Carolyn L. Evidence of the Long-Term Persistence of Adults' Political Predispositions. *The Journal of Politics*, 1999, Vol. 61(1), p. 1–28.
- Sunstein, Cass R. *#Republic: Divided Democracy in the Age of Social Media*. Princeton: Princeton University Press, 2018, p. 252–262.
- Umansky, Karen; Sened, Itai; Kohler, Ulrich. Business as Usual in the Face of the Populist Challenge? The AfD's Entry Strategy and Mainstream Parties' Responses to It. *German Politics*, 2025, p. 1–25.
- van Leeuwen, Florian; Petersen, Michael Bang. Emotions in Politics. In: *The Oxford Handbook of Evolution and the Emotions*. New York: Oxford University Press, 2024, p. 607–621.
- Vasist, Pramukh Nanjundaswamy; Chatterjee, Debashis; Krishnan, Satish. The Polarizing Impact of Political Disinformation and Hate Speech: A Cross-country Configural Narrative. *Information Systems Frontiers*, 2023, Vol. 26(1), p. 1–26.
- Zingher, Joshua N. Polarization, Demographic Change, and White Flight from the Democratic Party. *The Journal of Politics*, 2018, Vol. 80(3), p. 860–872.